

Природа под закрила

Природата в България

- ✓ България е една от страните с най-богато биологично разнообразие в Европа. Въпреки определените трудности и предизвикателства, които преходът към пазарна икономика поставя, грижата за опазването на биологичното разнообразие в страната е факт. Той се потвърждава както от националното ни законодателство, така и от присъединяването на България към международните актове и инициативи в тази област.

Защитени животни в България

- ✓ Тази презентация цели да покаже защитените животни в страната, да запознае хората със застрашените видове и да насочи вниманието към това как би било да се помогне за запазване съществуването им.

Природни паркове в България

- Витоша, Странджа, Персина, Сините Камъни, Врачански Балкан, Русенски Лом, Златни Пясъци

ЖИВОТНИ

Клас Бозайници

Афала

Разред : Китоподобни(Cetacea)

Семейство: Делфинови(Delphinidae)

Състояние на застрашеност: Мого рядък вид.

Разпространение:

Черно море, включително и българската акватория.

Численост:

Навсякъде много малка. В Черно море съотношението му с другите видове делфини е обикновен делфин: 200, муткур- 10, афала- 1 брой. Може да се приеме, че афалата в Черно море наброява 400- 500 екземпляра, тъй като се предполага, че сега там се срещат 80- 90 хиляди делфина от трите вида.

Местообитаване:

Предимно в прибрежната зона, но и в открито море. Образува стада по 10 екз., но по- често се движи поеденично или по двойки.

Размножаване:

Размножителния период е разтеглен през цялата година, но най-интензивен е през март до април. Бременността трае 11 месеца.

Необходими мерки за опазване: Да продължи забраната за улова.

Трицветен нощник

Разред : Прилепи(Chiroptera)

Семейство: Гладконоси прилепи(Vespertilionidae)

Състояние на застрашеност: Рядък вид, силно уязвим от антропогенни въздействия.

Разпространение:

Пещерите при: с. Долни Лом, Видинско(Леви сухи печ и Водни печ) , с.Реселец, Плевенско (Темната дупка), гара Лакатник, Софийско (Ражишка), гр.Пещера (Снежанка), селата Ягодина и Гела, Смолянско, Сливен (Змеюви дупки), с. Мрамор, Ямболско(Бозките), селата Голям Дервент и Воден,Ямболско, скалното струпване Караулташ при Маслен нос, Бургаско.

Численост:

Образува колонии до 200-500 екземпляра, като винаги съжителствува с колонии на големия, средиземноморския или южния подковоност. По-значителни постоянни колонии са наблюдавани в находищата при с. Реселец, Сливен и Караулташ. В повечето от останалите места са установени еднократно единични екземпляри или малки групи, денуващи вероятно по време на миграции.

Местообитаване:

В обширни и със сложна конфигурация привходни части на пещери и натрупвания на големи скални блокове. Зимуване на единични екземпляри е установено в пещерата Снежанка и Ражишката пещера при Лакатник.

Размножаване:

В последното десетдневие на юли в находището при Караулташ са наблюдавани женски с неотдавна родени малки.

Необходими мерки за опазване: Обявяване за природна забележителност на незащитените

Пъстър пор

Разред : Хищници(Carnivora)

Семейство: Порови(Mustelidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид.

Разпространение:

Локално из цялата страна, по- често в Източна България, най- вече в Добруджа; също в Софийско.

Численост:

Неизвестна. Със сигорност ниска. Според стари данни в кожарските предприятия са постъпвали около 20 кожи годишно срещу приблизително 6000 кожи от черен пор.

Местообитаване:

Остепнени пространства в равнините и в ниския планински пояс, понякога и в по- високо, също и в обработваеми земи. Леговищата са обикновено в дупки на гризачи (лалугери и др.), които порът разшерява.

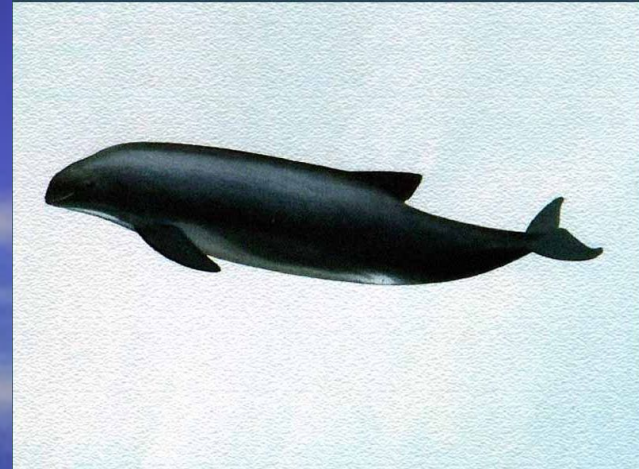
Размножаване:

У нас непроучено. Според чужди източници разгонването започва на някои места в началото на февруари, а в други през май. Бремеността продължава повече от 5 месеца, а броят на малките в кучилото е 4- 8.

Необходими мерки за опазване:Проучване разпространението и екологията на вида у нас. Повишаване на природозащитната култура на ловците

Морска свиня

Разред : Китоподобни(Cetacea)

Семейство: Делфинови(Delphinidae)

Състояние на застрашеност:Застрашен вид.

Разпространение:

Прибрежната зона на Черно море, включително и българския бряг.

Численост:

Навсякъде е малочислен. Съотношението на трите вида делфини в Черно море е, както следва: на 200 глави обикновен делфин- 10 муткура и 1 афала. Предполага се, че муткурите са около 8- 9 хиляди, тъй като в Черно море живеят около 80 -90 хиляди делфини.

Местообитаване:

Прибрежната зона. Образува групи от 2 до 10 индивида, а по време на рибни пасажи- и по- многобройни стада.

Размножаване:

Размножителният период е силно удъжен- от юли до окомври. Бременността трае 9- 10 месеца. Раждането е от април до юни. Смята се, че полово зрелите женски раждат ежегодно.

Необходими мерки за опазване:Да продължи забраната за улова.

Дългопръст Нощник

Myotis capaccinii

Разред : Прилепи(Chiroptera)

Семейство:Гладконоси прилепи(Vespertilionidae)

Състояние на застрашеност: Рядък вид, силно уязвим от антропогенни въздействия в малобройните си постоянни колонии.

Разпространение:

Пещерите при: с. Орешец, Видинско(Сухи печ), селата Лиляче и Чирен, Врачанско, с. Муселиево, Плевенско (Нанин камък), селата Карлуково(Свирчовица), Златна Панега (долната пещера при извора), Бежаново(Парниците), Ловешко, селата Къттина и Кокаляне, Софийско, с. Мостово, Пловдивско, с. Младежко и Маслен нос, Бургаско.

Численост:

По-значителни летни колонии образува в пещерата при с. Муселиево. В пещерата при с. Бежаново редовно зимуват 1000-1500 екземпляра. В повечето находища са установени единични екземпляри или малки колонии, денуващи вероятно по време на миграции.

Местообитаване:

Влажни и водни пещери и стари минни галерии. Често съжителствува с пещерния дългокрил (Miniopterus shreibersii), големия (Myotis myotis) и остроухия (Myotis blythi oхугnathus) нощник. Ловува предимно над и в близост до водни площи.

Размножаване:

У нас неизучено.

Необходими мерки за опазване: Обявяване за природна забележителност пещерата при с. Муселиево и прекратяване достъпа на хора в нея, извозване на гуаното само през

Обикновен хомяк

Разред : Гризачи(Rodentia)

Семейство: Хомякови(Cricetidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид.

Разпространение:

Установените находища са в Плевенско, Великотърновско и Русенско.

Численост:

У нас малочислен.

Местообитаване:

Предимно площи с житни култури, слънчоглед, лозя, люцерни, овощни и зеленчукови градини.

Размножаване:

Ражда 2- 3 пъти годишно от 8 до 12 малки, които на триседмична възраст проглеждат и преминават към самостоятелно хранене.

Необходими мерки за опазване: Поставяне под закрилата на Закона за защита на природата в България

Вълк

Разред : Хищници(Carnivora)

Семейство: Кучета(Canidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид, силно намалил разпространението и числеността си през последните две десетилетия. Включен е в световната "Червена книга на фактите" с категория уязвим.

Разпространение:

В миналото из цялата страна, сега има постоянни популации само в пет изолирани, предимно планински погранични района в Западна Стара планина, Югозападна България, Източни Родопи, Сакар, Странджа и прорязания от каньони водосборен район на р.Русенски Лом. Отделни животни и двойки са установени през размножителния период и на други места в страната: Стара планина (Искърски пролом, Елено-Твърдишка, Преславска и Еминска пл.), Крайще, Витоша, Плана, Верила, Родопи-около Белово, вр. Сюткя, около Девин, Смолянско и Златоградско.

Численост:

През пролетта на 1979 година- общо 160-175 екз., като размножаващите двойки са 40- 45; в Западна Стара планина - 15, в Югозападна България -60- 65 екз, в Източни Родопи 25-35, в Странджа и в Североизточна България- по 15 екз., разпръснати из страната животни- 30 екз.

Местообитаване:

Различни ландшафти, но избягва широките гъсти гори. Видът се е приспособил и към окултурената среда, където домашните животни съставляват важната част от храната му. Леговищата на семейните двойки се намират в непосещавани от човека места в пещери, скални цепнатини, сред корени на повалени дървета, сред храсталаци, в изровени или разширени от животното дупки в земята и др., винаги в близост с вода.

Размножаване:

Разгонването става през декември- февруари. Малките, обикновено 5- 7, но понякога до 13, се раждат през март- май. По чужди източници при обезпокояване от човек двойката премества кучилото в другото леговище в своя район. Смъртността на младите през първата и втората година е 60- 80%. Вълчиците стават полово зрели в края на втората- началото на третата си година, а мъжките участвуват в размножаването едва през третата или четвъртата си година.

Необходими мерки за опазване: Поддържане на популация в безопасна за развитието на животновъдството и ловното стопанство численост.

Дива коза

Разред :Чифтокопитни(Atriodactyla)

Семейство: Кухороги(Bovidae)

Състояние на застрашеност:

Застрашен вид. Четирите изолирани и малочислени популации в страната са застрашени от генетично израждане.

Разпространение:

Средна Стара планина, Рила, Северен Пирин и Западни Родопи(край Пещера и Девин). В Триглав видът се е завърнал напоследък, а находището край Пещера е възникнало през 1963 година. В началото на века разпространението в Стара планина на запад е достигнало Златишко-Тетевенската, а на изток-Елено-Твърдишката и Сливенска планина. В Рила вече не се среща в най-западните части и в югозападния дял. В Пирин обитава територия от 250 кв.км.

Численост:

Общо 1250-1350 екземпляра: 150-180 в Стара планина, около 550 в Рила, над 300 в Пирин, 250-300 в Родопите, от които 50 край Пещера.Средната плътност на пиринската популация е 1-2 екз. на 100 ха, а на отделни места - до 12 екземпляра.

Местообитаване:

Стръмни скалисти планински склонове - в Пирин от 1400 до 2600 м надм.в. През лятото и есента по-голямата част от популацията обитава субалпийски ливади и клекови храсталаци; през зимата и пролетта в тази зона остават 55-60% от животните. Горският пояс се обитава целогодишно само в района на Бяла река. В Рила разпространението е сходно, а в Родопите - изключително в горската зона (край Пещера на 500-1200 м надм. в.). В Стара планина обитава субалпийски ливади, иглолистни, букови и смесени буково-иглолистни гори от 1000 до 2300 м надм. в.

Размножаване:

Разгонването в Стара планина е от края на октомври до края на ноември, в Пирин - от средата на ноември до средата на декември. В Пирин раждането става от средата на май до средата на юни, в Стара планина - предимно през май. По чужди източници младите започват да се размножават едва към третата си година.

Необходими мерки за опазване:

Спешно ликвидиране браконьерството. Създаване на просторни народни паркове в Средна Стара планина, Рила и Западни Родопи и увеличаване площта на резерватите в тях и в природния парк "Пирин". Проучване на подвидовата принадлежност на местните популации. Увеличаване на животните в защитените територии до над 2000, включително в Сливенската планина и Витоша.

Мечка

Разред : Хищници(Carnivora)

Семейство: Мечки(Ursidae)

Състояние на застрашеност: Рядък вид, уязвим от антропогенни въздействия. Включен е в "Застрашени бозайници в Европа" с категория рядък.

Разпространение:

Средна Стара планина, Средна и Източна Рила, Пирин, Слоавянка, Западни Родопи. Отделни животни обитават временно или постоянно Етрополска и Васильовска пл., Ихтиманаска Средна гора, Витоша, Верила, Плана, Плахинаи Малашевската планина.

Численост:

Относително ниска. През 1959 година 450 екз., през 1979 около 600 екз.: В средна Стара планина около 180 екз., Рила- от 80 до 100, Пирин- 80 и Западни Родопи- 100.

Местообитаване:

В миналото в планински и равнинни гори. Сега само в планините, предимно в букови и иглолистни гори, също храсталаци от клек.

Размножаване:

У нас недостатъчно проучено. Разгонването става през май- юни, а малките, най- често 2, се раждат през декември- февруари. Бременната женска се установява в бърлогата още в края на ноември- началото на декември, където остава до април. Родилните бърлоги се намират в пещери и скални цепнатини, също между корените или под грамадите на повалени дървета в трудно достъпни за човека места, много често около горната граница на гората. По чужди източници младите животни придружават майката до третата си година. Смъртността сред тях през първите години достига 85%. Женските стават полово зрели през третата си година, а раждат през година и не се разгонват, когато имат миналогодишни млади с тях. Всяка година раждат около 1/3 от полово зрелите женски.

Необходими мерки за опазване: Създаване на просторни защитени територии в Стара планина, Рила, и Западни Родопи. Повишаване природозащитната култура на ловците. Възстановяване на естествената връзка между популациите в Стара планина и Югозападна България.

Видра

Разред : Хищници(Carnivora)

Семейство: Порови(Mustelidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен от изчезване вид с непрекъснато ограничаващо се разпространение. Световно застрашен вид.

Разпространение:

Край реки и затворени водоеми в цялата страна. Основната част от популацията в миналото е обитавала долните течения на реките, сега се измества към средните и горните течения.

Численост:

Много малка в последните години.

Местообитаване:

Предимно реки, богати на риба, с незаmrъзващи бистри и незастояли води и с обрасли с растителност брегове. Също блата, езера, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата.

Размножаване:

У нас непроучено. По чужди източници половата зрелост настъпва през втората или третата година. Малките (2-5) се раждат през април- май, но понякога и много по- късно. Късните кучила трудно преживяват зимата.

Необходими мерки за опазване: Въстановяване на чистотата на замърсените реки и увеличаване на рибните запаси. Разширяване на съществуващите и обявяване на нови защитени територии в равнините и нископланинските райони и включването в тяхна характерни за вида местообитания. Повишаване природозащитаната култура на ловците.

Златка

Разред : Хищници(Carnivora)

Семейство: Порови(Mustelidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид.

Разпространение:

Навсякъде из горскопланинските райони на страната, предимно в зоната на буковете и иглолистните гори. Ареалът на вида обхваща Европа, Западен Сибир, Предна Азия и Северен Казахстан, където е на изчезване.

Численост:

Неизвестна, норияко намалява през последното десетилетие; в кожарските предприятия годишно постъпват средно по 40 кожи срещу 250 допреди десетина години.

Местообитаване:

Стари високостъблени гори от равнините до горната граница на горите. По чужди източници при изобилие на полевки видът се появява и в нетипични местообитания- сечища, пожарища, и др. Индивидуалния участък е постоянен и дори при недостиг на храна не винаги се напуска; площта му зависи от изобилието на храна, като в южните части на ареала е значително по- малка.

Размножаване:

У нас непроучено. По чужди източници периодът на разгонване е от края на юни до началото на август. Бремеността продължава 8- 9 месеца. Ражда обикновено по 3- 5 малки. При изкуствено отглеждане половата зрелост настъпва след втората година; всяка година 45% от полово зрелите женски дават поколение.

Необходими мерки за опазване: Обявяване на вида за защитен. Проучване разпространението и екологията му у нас. Увеличаване площта на защитените територии със стари гори.

Тюлен Монах

Разред : Перконоги (Pinnipedia)

Семейство: Тюлени(Phocidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен от изчезване вид с критично ниска численост. Включен в световната "Червена книга на фактите" с категория застрашен.

Разпространение:

В миналото по скалисти места на Черноморското крайбрежие, най-често около н. Калиакра, Маслен нос и Странджанското крайбрежие; в изключителни случаи - по р. Дунав. Сега няма сведения, които да потвърждават съществуването му около Маслен нос, но е виждан край н. Калиакра и абразионните пещери в местността Кастрич до с. Резово, Бургаска област.

Численост:

В най-голямото находище - н. Калиакра - през 1936 г. е имало 128 екз., през 1941-1945 г. - между 20 и 30 екз., през 1979 г. - 2 екз., а през 1981 г. не е установен.

Местообитаване:

Скалисти крайбрежия с множество пещери с подводни или надводни входове, но задължително с галерии над водата. В тях са разположени леговищата, постлани с пласт от косми. Дотам водят, пътеки, от продължително използване на които се оформят специфични улеи.

Размножаване:

У нас непроучено. В други части на ареала бременността трае 11 месеца. Малките се раждат през септември-октомври, понякога и през ноември, лактацията продължава 6 седмици.

Необходими мерки за опазване: Премахване на даляните от акваторията на резервата "Калиакра". Обявяване на местн. Кастрич при с. Резово, Бургаска област, за защитен обект. Провеждане на ежегоден контрол върху числеността, раждаемостта и смъртността на вида. Изграждане на тюленариум в района на резерват Ропотамо. Повишаване на

Клас Птици

© Stefan Meyers

© Carlos Sanz

Блестящ Ибис

Разред : Щъркелови (Ciconiiformes)

Семейство: Ибиси (Threskiornithidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид ,включен в "Застрашени птици в Европа".

Необходими мерки за опазване:Обявяване на островите при към 447 и 423 от Дунавското крайбрежие и месн.

Пода край Мандренското езеро за защитени обекти . Прекратяване на замърсяването в местността Пода .

Проучване на екологическите изисквания на вида , уточняване на числеността и разпространението му .

Разпространение:

Данни за сигурно гнездене има предимно по Дунавското крайбрежие (под Видин /1/ ,над село Долни Цибър , Михайловградски окръг /2/ , бившето Карабоазко блато - запазени яйца в колекцията на Плевенския музей над Сомовит/2/ , о.Белене/3/ , Свищовското блато /2,5,6/ , при към 447- през 1975-1977г. намерени гнезда колония от чапли , при км 423 - през 1979г. наблюдавани гнездещи двойки в колония от чапли , езерото Сребърна/2,4,6/ , отчасти по Черноморието (Бургаското и Мандренското езеро) /7,8,9/ , епизодично край реките Марица и Тунджа (отделни гнездещи двойки са установени в колониите от чапли при с.Чернозем - 1796г. и с.Шишманци - 1975г. Пловдивски окръг с.Опълченец , Старозагорски окръг -1972г. и в резервата "Балабана" край Елхово - 1968 и 1972 г.). През размножителния период данни без доказателства за сигурно гнездене има за София (кв.Кубратово /10/) , оризищата около Пловдив /11,12/ , С.Християнството. Старозагорски окръг /13/ , бившето Стралджанско блато /14/ , югоизточното Елхово /15/ и край Черно мор (Дуранклушкото езеро /16/ , при Тауклиман и Поморие /17/) . Повреме на миграцията относително често се среща по Черноморското крайбрежие и влажните зони в по-ниските части на страната .

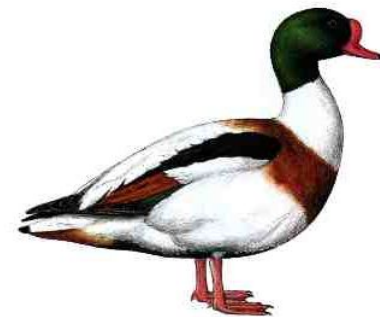
Численост:

През последните години между 100 и 700 двойки в 5-9 гнездови колонии . За най-големите находища има частични сведения (о.Белене:1964г. -6 , 1968г. -550 - Б.Иванов,лич.съобщ. , 1979г.- 40-50 двойки/4/ , 1957-1963г. - не е имало гнезда , 1965г. -50- Л.Гютрет - лич.съобщ. , 1967г. -80 , 1972г. - около 400 , 1977г. - около 500 , 1979г. - около 380; Бургаско и Мандренско езеро: 1945-1947г. - 80-100 /8/ , през 60-те години - 10-12 , но през 1967г. - около 200 , 1973г. - около 100 , 1974г. - 15 двойки /20/ , 1977г. 181 гнезда). Числеността в по-голямата част от ареала също се колебае значително , като е относително постоянна само делтите на реките Дунав и Волга /21/ .

Местообитаване: Сладководни или полусолени езера и блато с различни размери , заливни гори по долини на големи реки идунавски острови , оризища , рибарници и рибовъдни стопанства ; местата за хранене в някои случаи са отдалечени до 15-20 км. от гнездовите колонии .

Размножаване: У нас не са известни единични гнезда и самостоятелни колонии . В местата за размножаване долита в края на Март до средата на Април . Гнездата са разположени в тръстици ниско до водната повърхност или по долните клони на върби . Люпилото е от 3-4 яйца . През средата на юли птиците напускат гнездовите находища и до началото на есенната миграция скитат на големи ята по влажните зони , богати на храна.

Бял Ангъч

Разред : Гъскови (Anseriformes)

Семейство: Семейство патици (Anatidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид .

Необходими мерки за опазване: Организиране на защита и на други неохранявани находища . Забраняване събирането на яйца и птици за колекциониране . Борба с браконьерството . Построяване на изкуствени гнездилки .

Разпространение: Мъти предимно по Черноморското крайбрежие , рядко по р. Дунав , но се среща през лятото и във водоемите из страната , където понякога гнезди . Известни гнездови находища : о.Батова , Толбухински окръг , н.Калиакра и н. Галата . Преди повече от 30 години е гнездел в Мандренското езеро , п-в Атия , край Созопол и в устието на р. Ропотамо , Бургаски окръг . Във вътрешността на страната е отбелязан край София .

Численост: В последните години през гнездовия период у нас се задържат около 150 бр. най-много в Атанасовското езеро , което е и най-важният биотоп за концентрация по време на миграцията .

Местообитаване: Солени езера , обрасли с растителност и с удобни участъци за гнездене . При прелети и зимуване посещава и други типове водоеми .

Размножаване: Гнезди в дупки , които изкопава в рохка земя , използва дупки на лисици , язовци , зайци-подземници и други гризачи , естествени дупки , сред натрупани камъни , в скални ниши , пещери , дървесни хралупи , изоставени и разрушени постройки , гюмета , в купи сено и купчини съчки , или открито сред гъста трева . Гнезда в лисичи дупки са намерени край Атанасовското езеро и в лозята до Шабла . Мътилото се състои от 7-12 яйца , но често в едно гнездо снасят по няколко женски . Край Атанасовското езеро повечето гнезда са открити , много женски снасят в гнездата на другите патици , на дъждосвирците или направо на земята . Поради липса на удобни места за гнездене и чисто безпокойство , от белите ангъли в езерото през 1978г. не са гнездели . Преброените през юни и юли та 12 люпила са имали от 3 до 14 малки .

Клас Земноводни

© - josef hlasek
www.hlasek.com
Triturus alpestris 6383

Алпийски Тритон

Разред : Опашати земноводни(Urodela)

Семейство: Саламандрови(Salamandridae)

Състояние на застрашеност:Рядък вид, уязвим от антропогенни въздействия. Глациален реликт.

Разпространение:

Спорадично в някои планини- Стара планина, Средна гора, Малък Богдан, Рила, Родопи. **Ареалът на вида обхваща Европа-** от Испания, Италия и Гърция на север до Дания, на изток- до Карпатите и Западна Украйна.

Численост:

В находищата на Седемте езера, Беглика и Смолянските езера е твърде многочислен. В петроханските мочури след 1970 година броя е силно намалял поради изкуствено пресушаване на някои от подходящите водоеми.

Местообитаване:

Планински (1200-2200 метра надморска височина) разливи, блата и езера с обилна растителност; вторично- крайпътни канавки, изкопи и други. На сушата се крие под камъни, пънове, опадали листа в близост до водоемите.

Размножаване:

У нас неизследвано. През април- май навлиза във водата и снася 100-200 яйца поединично или на малки групи по подводните растения.

Необходими мерки за опазване: **Необходими мерки за опазване:** Създаване на малки изкуствени водоеми сред мочурливи ливади на Петрохан, а при повторно установяване на вида- и под връх Малък Богдан. Запазване на сегашното състояние на водоемите в останалите на ходища.

Сирийска Чесновница

Разред : Жаби(Anura)

Семейство:Чесновници(Pelobatidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен подвид, силно уязвим от антропогенни въздействия.

Разпространение:

**Край река Дунав (Свищов, Белене), Черноморското крайбрежие, южно от нос Емине
Петричко- Санданското поле, село Марково, Пловдивски окръг, Елхово.**

Численост:

Навсякъде в находищата си е малоброен в сравнение с другите видове жаби.

Местообитаване:

Ниски (до 250 метра надморска височина) сухи терени с кселофилна растителност и рохкави почви (лъсови, пясъчливи), крайморски пясъци, понякога в сухи каменливи места. Нощен вид- деня прекарва в почвата или в пясъка.

Размножаване:

Снася в блата, локви и пр. през април и май. Ларвата достига 16-17 см. обща дължина. Метаморфозата е наблюдавана около 10 юли.

Необходими мерки за опазване: Запазване на подходящите за размножаване и създаване на нови водоеми, прекратяване използването на пестициди в находищата.

© - Josef Hlasek
www.hlasek.com
Coluber rubriceps 6493

Marta Avanzi - AAE

Клас Влечуги

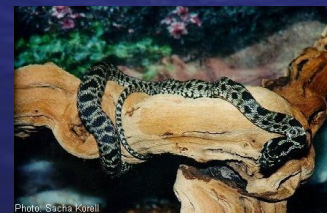
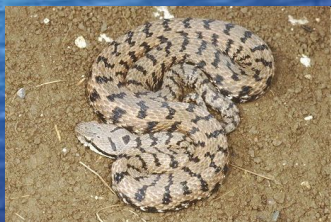
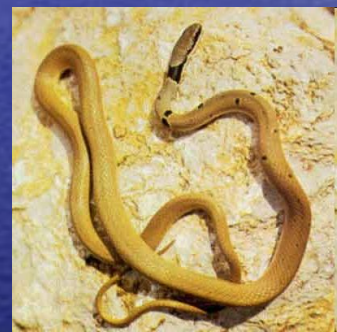
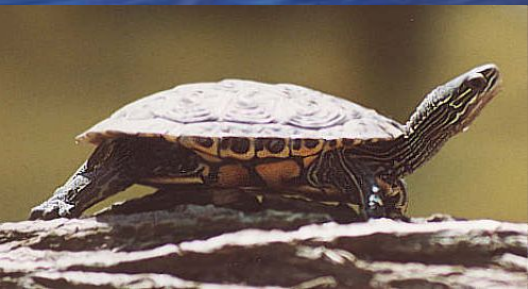

Photo: Sacha Kurell

© thR - herpetofauna.at

Турска Боа

Разред : Люспести(Squamata)

Семейство: Боидни(Boidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен подвид, уязвим от антропогенни въздействия.

Разпространение:

Спорадично: село Титари, Плевенски окръг, между градовете Сандански и село Лиляново, село Долно Спанчево, Благоевградски окръг, село Първенец, Пловдивски окръг, село Динево (местн. Хухла), Храманти, Свиленград, и село Надежден, Хасковски окръг.

Численост:

В повечето находища са известни по един или няколко екземпляра. В местата с най- висока численост за един ден могат да бъдат наблюдавани по камъни до 6-8 екземпляра.

Местообитаване: Ниски, много сухи и припечни, хълмисти места със скални блокове и рохкави почви, обрасли с редки храсти и ксеротермни треви, под камъни и в почвата. Денем излиза рядко на повърхността. Основната храна са мишевидни гризачи и гущери.

Размножаване: У нас неизучено. Ражда малки.

Необходими мерки за опазване: Контрол над дейността на събирачите на змии в Благоевградски и Хасковски окръг. Запазване на находището при град Сандански в сегашния му вид. Обявяването на типичните места при село Надежда са защитени. Пропагандиране на природозащитния статус на районите, където е разпространен.

Смок Мишкар

Разред : Люспести(Squamata)

Семейство: Смоци(Colubridae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид у нас и в границите на ареала си.

Разпространение:

В цялата страна до 1800- 2000 метра надморска височина с изключение на най- равнинните и безлесни места с интензивно селско стопанство.

Численост:

В местата с най- висока численост за двадесетокilометров маршрут може да се наблюдават до 2-3 екземпляра.

Местообитаване: Предимно влажни гористи места или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Най-многоброен е в стари разредени гори в ниско- и среднопланинските места (Беласица, Малешевска планина, Източна Стара планина, Станджа).

Размножаване: Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни- първото десетдневие на юли, най- често в хралупи и други места с гниеща дървесина. Полова зрелост настъпва на третата пролет.

Необходими мерки за опазване: Широко пропагандиране на природозащитния статус на вида и ползата от него.

Каспийска Блатна Костенурка

Разред :Костенурки(TESTUDINATA)

Семейство: Блатни костенурки(EMYDIDAE)

Състояние на застрашеност: Застрашен подвид, силно уязвим от антропогенни въздействия.

Разпространение:

Струмската долина, Блатата североизточно и югозападно от Свиленград, Източни родопи, Южното Черноморско крайбрежие.

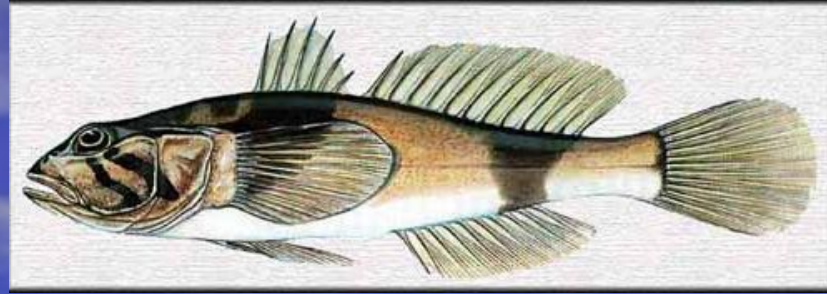
Численост:

Около 500-1500 екземпляра в известните находища (без Резовска река).

Местообитаване: Обрасли с растителност бавно течащи или застояли водоеми до 200 метра надморска височина - блата, полусолени речни лимани, долове със застояла вода; вторично- микроязовири, отводнителни канали. На повечето места обитава заедно с обикновената блатна костенурка(*Emys orbicularis*).

Размножаване: У нас неизучено. В екземпляр от Свиленград са намерени 8 напълно готови за снасяне яйца в края на май. В североизточната част на ареала снася 2-3 пъти годишно по 8-10 яйца. Инкубационният период е около 90 дни. Полова зрелост настъпва на 10-11 годишна възраст.

Необходими мерки за опазване: Обявяването за защитени находището при Ахтопол и дола Урурдере при Свиленград. Забрана на риболова в микроязовира на река Топракдере при Свиленград. Популяризиране на природозащитния статус на вида сред риболовците от селищата около находищата.

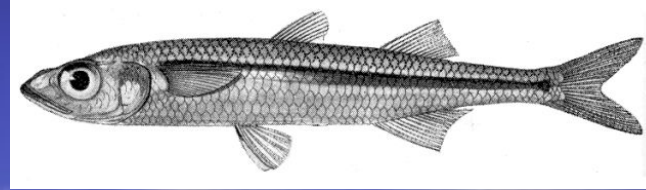
Клас Риби

Europäischer Stör, *Acipenser sturio* L., 1758

81EF

Länge: 123 cm
Gewicht: 8371 g
(03/2003)

Атерина

Разред : Кефалообразни(Mugiliformes)

Семейство:Атеринови(Atherinidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид.

Разпространение:

**В миналото с второстепенно стопанско значение за крайморските езера.
Понтийски вид. Населява Черно и Азовско море.**

Численост:

През последните 10-15 години силно намалена- ловят се малки количества само в заливните части на морето.

Местообитаване:

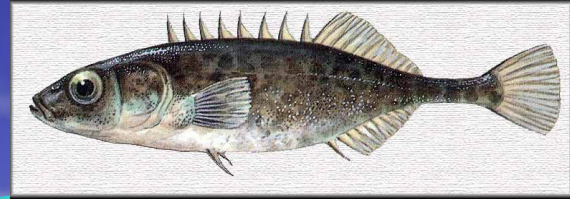
Пелагичен вид. Навлиза в бракични и сладки води- крайморски езера и устия на реки. Може да понася осоляване на водата до 60‰

Размножаване:

Полова зрелост настъпва на едногодишна възраст. Отлага яйцата си върху водна растителност порционнно от април до август предимно в крайморските езера. Плодовитостта е от 300 до 1200 халверни зрънца.

Необходими мерки за опазване: Почистване на отпадъчните индустриални и битови води, вливащи се в крайморските езера и реки

Деветигла бодливка

Разред : Бодливкообразни(Gasterosteiformes)

Семейство:Бодливки(Gastersteidae)

Състояние на застрашеност: Застрашен вид, изчезнал от повечето известни обитания по- рано у нас.

Разпространение:

В миналото изобилен в дунавските блата, дунавската делта и в слабо солените крайморски езера. Преди около 40 години вече малоброен, но обитаващ всички български черноморски езера- Дуранкулашкото, Шабленското- и вкрайдунавските водоеми. Разпространен в Черно, Азовско, Каспийско и Аралско море.

Численост:

Не е проучена. Намаляваща.

Местообитаване: Придържа се в устията на реките, бракичните езера и осладнените участъци на морето. В по- големите реки навлиза нагоре по течението.

Размножаване:

Полово съзряване на едногодишна възраст. Отлага яйцата си в гнезда, които мъжкият прави сред водна растителност на известно разстояние от дъното.

Необходими мерки за опазване: Предотвратяване замърсяването на долните течения на черноморските реки. Обявяване на долното течение на река Камчия за резерват.

Добре е да знаете ...

Резерват - Категория защитена територия. Опазва дългосрочно и с научна цел, без човешка намеса естествените екосистеми и местообитания на застрашени от изчезване, ендемични и редки животински и растителни видове и съобщества. През резервата може да бъде разрешено транзитното преминаване на хора по съществуващи туристически пътеки. Най-голям резерват е "Централният Рилски резерват" с площ 12 393,7 ha, най-малък - дунавският остров Китка - 25 ha.

Резервати в България

Сребърна, Камчия, Боатин, Джендема, Стенето, Царичина, Чупрене, Бистришко

Бранище, Торфено Бранище, Лопушна, Славянка, Баювите Дупки-Джинджирица, Купена, Прангалица,

Червената Стена, Бялата Река, Вълчи Дол, Дупката, Мантарица, Риломанастирска Гора, Силкосия, Тисата,

Горна Топчия, Долна Топчия, Козя Стена, Пеещи Скали, Соколна, Ибър, Скакавица, Атанасовско Езеро,

Ропотамо, Патлейна, Бели Лом, Персински Блата, Църна Река, Габра, Калиакра, Кутелка, Маричини Езера.

Национален Парк - Категория защитена територия (или акватория). Опазва естествените екосистеми, местообитания на застрашени от изчезване животински и растителни видове и съобщества, забележителни обекти на неживата природа. Първият национален парк е "Йелоустоун" в САЩ, основан през 1872. В България земите в границите на националния парк са изключителна държавна собственост. Допуска се екологосъобразен поминък на населението. Обособени са зона на резервати и поддържани резервати, на хижи, на административни центрове на парковете, туристическа зона и др. В България има 3 национални парка.

Национални паркове в България

Рила, Пирин, Централен Балкан

Поддържан Резерват - Категория защитена територия. В тези резервати за разлика от строгите резервати, се осъщесвява активна човешка намеса за поддържане на условията за същесвуване на екосистема.

**Поддържани резервати в Хасковска и Кърджалийска област
Борака, Чамлъка, Боровец , Женда**

Защитена Местност - Категория защитена територия. За защитените местности се обявяват територии с характерни или забележителни ландшафти, местообитания на застрашени, редки или уязвими раститени или животински видове съобщества. В защитените местности са забранени дейностите, противоречащи на изискванията за опазване на конкретните обекти, заради които са обявени.

**Защитени местности в Хасковска и Кърджалийска област
ОРЕШАРИ , СРЕДНА АРДА, ЮМРУК СКАЛА,
ПАТРОНКА , ЛИКАНА, ДУПКАТА, БАКЪРЛИЯ, ЗЛАТО ПОЛЕ**

Природна Забележителност - Категория защитена територия.

Опазва уникални, забележителни и характерни обекти от неживата природа, които имат научна или естетическа стойност. Природните забележителности са геоложки и хидроложки обекти: скални форми и структури, пещери, водопади, карстови извори, понори, езера, палеонтологични и минералогични находища. Много природни забележителности са местообитания на застрашени и редки видове и съобщества, в някои се намират паметници на културата.

Природни забележителности в България

ГАРВАНСКО ПЛАТО , ДУРАНКУЛАК , КАРАДЖОВ КАМЪК ,
КОЖУХА, ТРИГРАДСКО ЖДРЕЛО , ЧЕРНЕЛКА

Природен Парк - Категория защитена територия (или акватория).

Опазва и поддържа разнообразието на екосистемите, биологичното разнообразие, забележителни обекти на неживата природа. В природния парк се развива туризъм, използват се устойчиво природните ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, осъществяват се производства и дейности, които не замърсяват околната среда.

И накрая ...

Едно послание ...

Нека обединим усилията си, позитивната си мисъл в това да запазим природата на България с нейните животни, гори, планини, чудни крайбрежни ивици и спиращи дъха гледки. Включвайте се във всяка инициатива, за която получите информация. Бъдещето на природата зависи от нашето отношение към нея...

... а и от нейното отношение към нас...
Грижете се за себе си и за средата, в
която живеете!!! От това зависи вашето
щастие!

